

УДК 349.6

ПРАВОВАЯ АХОВА НЕТРАЎ ЯК СКЛАДОВАЯ ЧАСТКА АХОВЫ НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

А. В. Сляпцоў

кандыдат юрыдычных навук, дэкан факультэта эканомікі і права
Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. А. Куляшова

Артыкул прысвечаны аналізу прававога рэгулявання аховы нетраў як неабходнай умовы захавання іх рэсурсаў. Аўтар адзначае, што правая ахова нетраў знаходзіцца ў непарыўнай сувязі з аховай навакольнага асяроддзя ў цэлым, іных яго кампанентаў і складнікаў. Ахова нетраў грунтуецца на агульных прынцыпах аховы навакольнага асяроддзя. Сістэма прававой аховы нетраў павінна прадугледжваць патрабаванні і меры па ахове навакольнага асяроддзя і яго асобных складнікаў ад негатывных змен, звязаных з уздзеяннем на нетры.

Ключавыя словы: правая ахова нетраў, ахова навакольнага асяроддзя.

Уводзіны

Нетры з'яўляюцца адным з самых каштоўных кампанентаў прыроднага асяроддзя і шырока выкарыстоўваюцца ў розных мэтах прыродных рэсурсаў. Задачы аховы нетраў, разумнага і рацыянальнага выкарыстання іх рэсурсаў, якія адносяцца пераважна да вычарпальных і неаднаўляльных, абумоўлены інтэнсіўным уздзеяннем на нетры пры засваенні карысных выкапняў [1, с. 120].

Ахова нетраў ўключае забеспячэнне рацыянальнага выкарыстання іх рэсурсаў, але не зводзіцца толькі да яго. Сістэма прававой аховы нетраў павінна прадугледжваць патрабаванні і меры па ахове навакольнага асяроддзя і яе асобных складнікаў ад негатывных змен, звязаных з уздзеяннем на нетры, так як “стан нетраў аказвае непасрэдны ўплыў на астатнія кампаненты прыроды (на водныя рэсурсы, атмасферу, жывёльны і раслінны свет, клімат, азонавы пласт, глебу і іншыя аб’екты). У сваю чаргу, нетры, з’яўляючыся часткай прыроднага асяроддзя, падлягаюць прававой ахове, якая грунтуецца на агульных прынцыпах аховы навакольнага асяроддзя” [2, с. 115].

Асноўная частка

У экалага-прававой літаратуры адрозніваюцца падыходы да вызначэння паняцця “правая ахова”. У даследаваннях савецкага перыяду ахова навакольнага асяроддзя разглядалася ў вузкім сэнсе. Яе сутнасць вызначалася пераважна як сукупнасць мер прававой абароны, накіраваных на забеспячэнне рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў і барацьбу з парушальнікамі шляхам прыцягнення іх да крымінальнай, дысцыплінарнай і матэрыяльнай адказнасці [3, с. 11; 4, с. 30; 5, с. 34]. Аднак у такім вузкім сэнсе разумення аховы навакольнага асяроддзя не ўлічвалася неабходнасць забеспячэння яе прэвентыўнага і пастаяннага характару, а прыняцце аднаўленчых мер мяркуюцца толькі ў сувязі з парушэннем заканадаўства аб ахове кампанентаў прыроднага асяроддзя і прыцягненнем да адказнасці вінаватых.

Так, А. М. Абаніна пад прававой аховай лясоў прапануе разумець сістэму юрыдычных норм і мерапрыемстваў, якія ажыццяўляюцца на іх аснове, і накіраваны на забеспячэнне рацыянальнага выкарыстання і захавання лясоў [6, с. 6]. Аднак дадзенае

вызначэнне не канкрэтызуе ў дастатковай ступені сутнасць прававой аховы кампанента прыроднага асяроддзя, не дазваляе вызначыць яе змест.

А. М. Каверын адзначае, што прававая ахова вод забяспечваецца сукупнасцю норм, накіраваных на: ахову вод як аб'екта права выключнай уласнасці дзяржавы; арганізацыю планавага і комплекснага выкарыстання саміх вод шляхам рацыянальнай, навукова абгрунтаванай эксплуатацыі водных аб'ектаў; забеспячэнне выканання ўсімі водакарыстальнікамі патрабаванняў, якія забараняюць забруджванне, засмечванне і з'ядненне вод; арганізацыю выкарыстання ўсіх прыродных рэсурсаў такім чынам, каб яны не аказвалі шкоднага ўздзеяння на стан водных аб'ектаў, а таксама на ўсталяванне і прымяненне адпаведных мер дзяржаўнага прымусу за парушэнне патрабаванняў заканадаўства ў галіне аховы вод [7]. Прававую ахову ў шырокім сэнсе як сукупнасць юрыдычных мер, накіраваных на захаванне лясоў, рацыянальнае лесакарыстанне, якія ўключаюць вызначэнне аб'екта аховы, парадку лесакарыстання, арганізацыю кіравання ў гэтай галіне ў цэлым, а таксама меры адказнасці за лесапарушэнні, іншыя сродкі эканоміка-прававога стымулявання лесааховы трактуе таксама В. В. Кулікова [8].

Грунтуючыся на такім падыходзе, Ю. С. Петрапаўлаўская мяркуе магчымым канкрэтызаваць, што “прававая ахова зямель ад негатываўнага ўздзеяння гаспадарчай дзейнасці ўяўляе сабой сукупнасць:

1) імператыўных прававых норм (якія забараняюць, абавязваюць) і узаемазвязаных з імі тэхнічных нормаў, якія ўстанаўліваюць патрабаванні да вытворчых працэсаў з мэтай прадухілення, мінімізацыі такога ўздзеяння і аднаўлення належнага стану зямель;

2) прававых норм, якія прадугледжваюць юрыдычную адказнасць за невыкананне ўстаноўленых патрабаванняў і парадак яе прымянення;

3) прававых норм, якія эканамічна стымулююць да захавання патрабаванняў аб ахове зямель” [9, с. 10, 11].

У айчынных навуковых даследаваннях, прысвечаных прававым праблемам аховы кампанентаў прыроднага асяроддзя і прыродных аб'ектаў, заканамерна звяртаецца ўвага на неабходнасць уліку спецыфікі ахоўнага аб'екта. Так, К. В. Рэчыц абгрунтоўвае выснову аб фарміраванні ў экалагічным праве Рэспублікі Беларусь інтэграванага прававога інстытута “ахова воднабалотных угоддзяў”, які ўключае ў сябе сукупнасць прававых норм, замацаваных у заканадаўстве Рэспублікі Беларусь аб ахове навакольнага асяроддзя і рацыянальным выкарыстанні прыродных рэсурсаў і ўстанаўлівае парадак аховы водна-балотных угоддзяў як асаблівых, складана арганізаваных і шматфункцыянальных экалагічных сістэм натуральнага і прыроднаантрапагеннага паходжання, у якіх кампанент вады з'яўляецца вызначальнай умовай існавання дзікарослых раслін і дзікіх жывёл і выконвае сістэмаўтваральную функцыю [10, с. 4].

У Кодэксе Рэспублікі Беларусь аб нетрах ад 14 ліпеня 2008 г. № 406-3 [11] (далей – Кодэкс аб нетрах) паняцце “ахова нетраў” выкарыстоўваецца для абазначэння комплексу мерапрыемстваў, якія забяспечваюць выкананне ўстаноўленых Кодэксам аб нетрах і іншымі актамі заканадаўства парадку і ўмоў карыстання нетрамі і прадухіляюць нерацыянальнае выкарыстанне рэсурсаў нетраў і шкоднае ўздзеянне на навакольнае асяроддзе (п. 31 арт. 1 Кодэкса аб нетрах). Беларускімі навукоўцамі таксама адзначаецца, што ахова нетраў уключае ў сябе комплекс мерапрыемстваў, якія забяспечваюць выкананне ўстаноўленых парадку і ўмоў карыстання нетрамі і прадухіляюць нерацыянальнае выкарыстанне рэсурсаў нетраў і шкоднае ўздзеянне на навакольнае асяроддзе [12, с. 265].

Мяркуем, аднак, што замацаванае ў Кодэксе аб нетрах значэнне паняцця “ахова нетраў” патрабуе ўдакладнення. Перш за ўсё, звяртае на сябе ўвагу, што ў дадзеным вызначэнні адлюстравана не столькі экалага-прававая спецыфіка прававой аховы дад-

зенага кампанента прыроднага асяроддзя, колькі адміністрацыйна-прававая, якая разумее ў большай ступені захаванне парадку карыстання нетрамі. Адзначанае, у некаторай ступені, разыходзіцца з падыходамі да вызначэння адпаведных паняццяў у іншых актах экалагічнага заканадаўства [13, с. 35, 36].

У прыватнасці, Закон Рэспублікі Беларусь “Аб ахове навакольнага асяроддзя” ад 26 лістапада 1992 г., № 1982-ХІІ устанаўлівае, што ахова навакольнага асяроддзя (прыродаахоўная дзейнасць) уяўляе сабой дзейнасць дзяржаўных органаў, грамадскіх аб’яднанняў, органаў грамадскага тэрытарыяльнага самакіравання, іншых юрыдычных асоб, фізічных асоб, у тым ліку індывідуальных прадпрымальнікаў, накіраваную на захаванне і аднаўленне прыроднага асяроддзя, рацыянальнае (устойлівае) выкарыстанне прыродных рэсурсаў і іх узнаўленне, прадухіленне шкоднага ўздзеяння на навакольнае асяроддзе і ліквідацыю яго наступстваў [14, арт. 1]. Дадзенае вызначэнне адлюстроўвае экалагічна значныя мэты прававой аховы навакольнага асяроддзя і ўказвае на суб’екты адпаведнай дзейнасці. Разам з тым, гэтае вызначэнне не ўтрымлівае ўказанні на сродкі і меры прававой аховы, якія раскрываюцца ў заканадаўстве аб ахове навакольнага асяроддзя і канкрэтызуюцца ў дачыненні да спецыфікі аб’екта прававой аховы.

Адпаведны падыход да вызначэння прававой аховы прасочваецца і ў іншых экалага-прававых актах, якія рэгулююць парадак выкарыстання і аховы асобных кампанентаў прыроднага асяроддзя. Так, Водны кодэкс Рэспублікі Беларусь ад 30 красавіка 2014 г. № 149-З [15] вызначае ахову вод як сістэму мер, накіраваных на прадухіленне або ліквідацыю забруджвання, засмечвання вод, а таксама на іх захаванне і аднаўленне (п. 25 арт. 1). Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб Зямлі 23 ліпеня 2008 г. № 425 – З [16] замацоўвае, што ахова зямель – сістэма мерапрыемстваў, накіраваных на прадухіленне дэградацыі зямель, аднаўленне дэградаваных зямель (арт.1). Найбольш падрабязнае вызначэнне даецца ў Лясным кодэксе Рэспублікі Беларусь ад 24 снежня 2015 г. № 332-З [17], п. 37 арт. 1 якога вызначае, што ахова лясоў уяўляе сабой лесагаспадарчыя мерапрыемствы, накіраваныя на папярэджанне, своечасовае выяўленне і тушэнне лясных пажараў, а таксама на папярэджанне і спыненне незаконных высечак, забруджвання лясоў сцёкавымі водамі прамысловых, камунальных і іншых аб’ектаў, хімічнымі і радыёактыўнымі рэчывамі, адходамі, прадуктамі жыццядзейнасці сельскагаспадарчых жывёл (гной, памёт, гнаявая жывжка і да т. п.), іншых дзеянняў, якія наносзяць шкоду лясам, іншых парушэнняў патрабаванняў заканадаўства аб выкарыстанні, ахове, абароне і ўзнаўленні лясоў, аб ахове навакольнага асяроддзя. Ахова аб’ектаў жывёльнага свету вызначаецца заканадаўцам як дзейнасць (у тым ліку ўзнаўленне, усяленне (укліючаючы рассяленне), інтрадукцыя, рэінтрадукцыя, акліматызацыя, скрыжаванне і абарона дзікіх жывёл), накіраваная на захаванне прасторавай, відавой і папуляцыйнай цэласнасці аб’ектаў жывёльнага свету, іх колькасці, рэсурснага патэнцыялу і прадуктыўнасці, прадухіленне іх знішчэння ці іншага шкоднага ўздзеяння на іх (п.44 арт. 1 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб жывёльным свеце” ад 10 ліпеня 2007 г. № 257-З [18]). У дадзеных вызначэннях, на наш погляд, адлюстроўваецца неабходнасць захавання ўласцівасцяў кампанентаў прыроднага асяроддзя пры выкарыстанні іх у якасці крыніцы прыродных рэсурсаў.

У сувязі з гэтым мяркую магчымым далучыцца да пазіцыі аўтараў, якія звяртаюць увагу на неабходнасць размежавання паняццяў “рацыянальнае выкарыстанне нетраў” і “ахова нетраў”, а таксама адпаведнага размежавання напрамкаў прававога ўздзеяння на грамадскія адносіны. У. С. Камісарэнка, адзначаючы, што “рацыянальнае выкарыстанне нетраў забяспечвае найбольш поўнае выманне асноўных запасаў нетраў і карысных выкапняў і спадарожных кампанентаў, якія з імі залягаюць, выключае неабгрунтаваныя страты карысных выкапняў”, пад аховай нетраў прызнае “сістэму мерапрыемстваў па захаванні прыроднай каштоўнасці нетраў, забеспячэнні іх рацыянальнага выкары-

стання, узнáўлення мінеральна-сыравіннай базы, прадухіленні негатыўнага ўздзеяння на нетры, падтрыманню стабільнасці геалагічных працэсаў” [19].

У мэтах удасканалення заканадаўства аб ахове нетраў, у прыватнасці, удакладнення вызначэння ў Кодэксе аб нетрах паняцця “ахова нетраў”, лічым магчымым дадэнае вызначэнне прывесці зыходзячы з тых спецыфічных праблем, якія выяўляюцца ў выніку негатыўнага ўздзеяння на нетры дзейнасці чалавека.

Такім чынам, прапануем у Кодэксе аб нетрах замацаваць азначэнне паняцця “ахова нетраў” як дзейнасць дзяржаўных органаў, юрыдычных асоб, індывідуальных прадпрымальнікаў і грамадзян, накіраваная на забеспячэнне захавання ўласцівасцяў нетраў як кампанента прыроднага асяроддзя, падтрымання якаснага стану нетраў, іх здольнасці забяспечваць у сукупнасці з іншымі кампанентамі прыроднага асяроддзя спрыяльныя ўмовы для існавання жыцця на Зямлі, задавальняць разнастайныя экалагічныя, эканамічныя, навуковыя і іншыя патрэбы чалавека; якая ажыццяўляецца з дапамогай прадухілення забруджвання, знясілення, пашкоджання нетраў і (або) іншага шкоднага ўздзеяння на нетры, а таксама шкоднага ўздзеяння на навакольнае асяроддзе, асобныя прыродныя аб’екты і кампаненты прыроднага асяроддзя, жыццё і здароўе чалавека, шкоды іншым ахоўным грамадскім інтарэсам у выніку дзейнасці, звязанай з выкарыстаннем нетраў, і ліквідацыю наступстваў такога шкоднага ўздзеяння [13, с. 7, 8].

Такі падыход адпавядае палажэнням тэорыі права, згодна з якімі падставамі ахоўнага ўздзеяння права выступае сістэма фактычных і фармальных абставін, якія выклікаюць да жыцця розныя праявы такога ўздзеяння; лагічная структура ахоўнай функцыі права ўключае ў сябе аб’екты ўздзеяння, суб’екты і спосабы ўздзеяння, падставы ўздзеяння [20, с. 8]. Такі падыход падтрымліваецца і ў экалага-прававой дактрыне. Р. Р. Ямалятдзінаў падкрэслівае, што для раскрыцця зместу паняцця “прававая ахова нетраў” прыныповае значэнне маюць адказы на пытанні: ад чаго варта ахоўваць нетры, што ўяўляе сабой ахова нетраў у яе прыродазнаўча-навуковым разуменні [21, с. 13]. Вызначэнне відаў негатыўнага ўздзеяння на нетры, а таксама наступстваў такога ўздзеяння для нетраў, іншых кампанентаў прыроднага асяроддзя і навакольнага асяроддзя ў цэлым будзе таксама спрыяць удакладненню мэт і канкрэтных напрамкаў прававой аховы нетраў.

Заклучэнне

Праведзены аналіз паказвае, што прававая ахова нетраў уключае комплекс мерапрыемстваў па забеспячэнні захавання ўласцівасцяў нетраў як кампанента прыроднага асяроддзя, іх здольнасці быць месцам пражывання жывёл і росту раслін, забяспечваць у сукупнасці з іншымі кампанентамі прыроднага асяроддзя спрыяльныя ўмовы для існавання жыцця на Зямлі, задавальняць разнастайныя экалагічныя, эканамічныя, навуковыя і іншыя патрэбы чалавека [13, с. 132].

Прававая ахова нетраў знаходзіцца ў непарыўнай сувязі з прававой аховай навакольнага асяроддзя ў цэлым, якая складаецца з кампанентаў і складнікаў навакольнага асяроддзя, і з’яўляецца неабходнай умовай захавання рэсурсаў нетраў. Пры гэтым уласцівасці нетраў, якія з’яўляюцца часткай прыроднага асяроддзя, асяроддзя пражывання чалавека, а таксама найважнейшай крыніцай прыродных рэсурсаў, вызначаюць сутнасць іх прававой аховы.

СПІС ВЫКАРАСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. Сляпцоў, А. В. Паняцці “нетры” і “прававая ахова нетраў” як аб’екты прававога замацавання ў заканадаўстве Рэспублікі Беларусь. / А. В. Сляпцоў // Весн. Магілёўск. дзярж. ун-та імя А. А. Куляшова. Сер. Д. Эканоміка. Сацыялогія. Права. – 2017. – № 2 (50). – С. 120–125.

2. **Сляпцоў, А. В.** Прынцыпы аховы нетраў: тэарэтыка-прававы аспект / А. В. Сляпцоў // Весн. Магілёўск. дзярж. ун-та імя А.А. Куляшова. Сер. D. Эканоміка. Сацыялогія. Права. – 2020. – № 2 (56). – С. 114–117.
3. **Бзежынскі, В.** Прававая ахова навакольнага асяроддзя / В. Бзежынскі ; пер. з польск. Н. Г. Прудковай і Г. Б. Рабіновіча; пад рэд. і з уступ. арт. О. С. Каўбасава. – М. : Прагрэс, 1979. – 251 с.
4. **Гарбунова, В. Ф.** Лясное права: канспект лекцыі / В. Ф. Гарбунова. – Свядлоўск : Свядлоўск. юрыд. ін-т, 1977. – 48 с.
5. **Неміроўская, Я. І.** Прававая ахова лясоў / Я. І. Неміроўская. – 2-е выд., перапрац. і дап. – М. : Рассельгасвыдат, 1987. – 110 с.
6. **Абаніна, А. М.** Прававая ахова лясоў у Расійскай Федэрацыі : аўтарэф. дыс. кандыдат юрыд. навук: 12.00.06 / А.М. Абаніна ; Саратаў. дзярж.акад. права. – Саратаў, 2004. – 24 с.
7. **Каверын, А. М.** Прававая ахова сцёкавых вод ад забруджвання і рэгулявання скіду сцёкавых вод : аўтарэф. дыс. кандыдат. юрыд. навук: 12.00.06 / А. М. Каверын; Акадэмія Навук СССР; Ін-т дзярж. і права. – М, 1974. – 22 с.
8. **Прававое рэгуляванне аховы і абароны лясоў [Электронны рэсурс].** – Рэжым доступу: https://studme.org/1081080614684/pravo/pravovoe_regulirovanie_ohrany_zaschity_lesov. – Дата доступу: 09.04.2024.
9. **Петрапаўлаўская, Ю. С.** Прававая ахова зямель ад негатыўнага ўздзеяння гаспадарчай дзейнасці : аўтарэф. дыс. кандыдат. юрыд. навук: 12.00.06 / Ю. С. Петрапаўлаўская; уклад . дзярж.ун-та імя М.В. Ламаносава. – М., 2017. – 29 с.
10. **Рэчыц, К. В.** Прававая ахова водна-балотных угоддзяў : аўтарэф. дыс. ... канд. юрыд. навук: 12.00.06 / К. В. Рэчыц; беларус. дзярж.ун-т. – Мінск, 2017. – 27 с.
11. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб нетрах [Электронны рэсурс]: 14 ліпеня 2008 г., № 406-з : прыняты Палатай прадстаўнікоў 10 чэрвеня 2008 г.: выд. Саветам Рэспублікі. 20 чэрвеня 2008 г.: у рэд. Закона Рэсп. Беларусь ад 28.12.2023 г., № 324-з // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. Цэнтр прававой інфармацыі. Рэсп. Беларусь. – Мінск, 2024.
12. **Балашэнка, С. А.** Экалагічнае права : вучэб. дапаможнік / С. А. Балашэнка, Т. І. Макарава, В. Я. Лізгара. – Мінск : Вышэйшая школа, 2016. – 383 с.
13. **Сляпцоў, А. В.** Прававая ахова нетраў у Рэспубліцы Беларусь : дыс. ... канд. юрыд. навук: 12.00.06 / А.В. Сляпцоў. – Мінск, 2021. – 187 с.
14. Аб ахове навакольнага асяроддзя [Электронны рэсурс] : закон Рэсп. Беларусь, 26 лістапада. 1992 г., № 1982-ХІІ : у рэд. Закона Рэсп. Беларусь ад 17.07.2023 г., № 294-3 // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. Цэнтр прававой інфармацыі. Рэсп. Беларусь. – Мінск, 2024.
15. Водны кодэкс Рэспублікі Беларусь [Электронны рэсурс] : 30 крас. 2014 г., № 149-З : Прыняты Палатай прадстаўнікоў 2 крас. 2014 : выд. Саветам Рэспублікі. 11 красавіка. 2014 г.: у рэд. Закона Рэсп. Беларусь ад 17.07.2023 г., № 296-3 // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. Цэнтр прававой інфармацыі. Рэсп. Беларусь. – Мінск, 2024.
16. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб Зямлі [Электронны рэсурс] : 23 ліпеня 2008 г., № 425-з : прыняты Палатай прадстаўнікоў 17 чэрвеня 2008 г.: выд. Саветам Рэспублікі. 28 чэрвеня 2008 г.: у рэд. Закона Рэсп. Беларусь ад 8.01.2024 г., № 350-3 // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. Цэнтр прававой інфармацыі. Рэсп. Беларусь. – Мінск, 2024.
17. Лясны кодэкс Рэспублікі Беларусь [Электронны рэсурс] : 24 снеж. 2015 г., № 332-з : прыняты Палатай прадстаўнікоў 3 снеж. 2015 : выд. Саветам Рэспублікі. 9 снеж. 2015 г.: у рэд. Закона Рэсп. Беларусь ад 17.07.2023 г., № 293-3 // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. Цэнтр прававой інфармацыі. Рэсп. Беларусь. – Мінск, 2024.
18. Аб жывёльным свеце [Электронны рэсурс] : Закон Рэсп. Беларусь, 10 ліпеня 2007 г., № 257-з : у рэд. Закона Рэсп. Беларусь ад 04.01.2022 г., № 145-3 // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. Цэнтр прававой інфармацыі. Рэсп. Беларусь. – Мінск, 2024.
19. **Камісарэнка, У. С.** Прававое рэгуляванне аховы нетраў і навакольнага асяроддзя пры засваенні радовішчаў нафты і газу [Электронны рэсурс] / У. С. Камісарэнка. – Рэжым доступу: <https://www.disserscat.com/content/pravovoe-regulirovanie-okhrany-nedr-i-okruzhayushchei-sredy-pri-osvoenii>. – Дата доступу: 09.04.2024.
20. **Лапшына, В. С.** Ахавальная функцыя права ў сістэме функцый права і дзяржавы: аўтарэф. дыс. ... канд. юрыд. навук: 12.00.01 / В.С. Лапшына; Тальяц. дзярж.ун-т. Казань, 2011. – 25 с.
21. **Ямялятдзінаў, Р. Р.** Прававая ахова нетраў ў Расійскай Федэрацыі: аўтарэф. дыс. ... канд. юрыд. навук: 12.00.06 / Р. Р. Ямялятдзінаў; Башк. дзярж.ун-та. – Уфа, 2004. – 24 с.

Паступіў у рэдакцыю 10.06.2024 г.

Кантакты: sleptcov@msu.by (Сляпцоў Андрэй Вітальевіч).

***Sleptcov A. V.* LEGAL PROTECTION OF SUBSOIL AS PART OF NATURE PROTECTION**

The article is devoted to the study of legal regulation of subsoil conservation as a necessary condition for the conservation of subsoil resources. The author notes that the legal protection of the subsoil is inextricably linked with the legal protection of the environment as a whole, as well as its other components. Subsoil protection is based on the general principles of environmental protection. The subsurface legal protection system should provide for the requirements and measures to protect the environment and its individual components from negative changes related to the impact on the subsurface.

Keywords: legal protection of subsoil, environmental protection.